

Nr 8.

Ankom till riksdagens kansli den 17 april 1936 kl. 5 e. m.

Andra kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande, nr 8, i anledning av väckt motion, II: 28, angående strängare restriktioner i fråga om utländska studenters rätt att studera och avlägga examina vid svenska universitet och högskolor m. m.

I en inom andra kammaren väckt och till dess första tillfälliga utskott hänvisad motion, nr 28, hava herr *von Seth m. fl.* hemställt, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa om att strängare restriktioner införas vid vederbörande myndigheters behandling av ärenden rörande vissa utländska studenters rätt att få studera och avlägga examina vid svenska universitet och högskolor samt strängare praxis vid beviljande av medborgarskap åt sådana även tillämpas. *Motionen.*

Beträffande motiveringen får utskottet hänvisa till motionen.

Utskottet har i vederbörlig ordning begärt och erhållit utlåtanden över förevarande motion från socialstyrelsen och kanslersämbetet för rikets universitet. Kanslersämbetet har i sin tur inhämtat yttranden från de större akademiska konsistorierna och samtliga fakulteter vid universiteten i Uppsala och Lund, karolinska institutets lärarkollegium, tandläkarinstitutets lärarråd samt lärarråden vid Stockholms och Göteborgs högskolor. Vidare har utskottet berett styrelsen för Sveriges förenade studentkårer tillfälle att yttra sig över motionen, och har utskottet från nämnda styrelse mottagit dess utlåtande i frågan. *Utlåtanden
över
motionen.*

Socialstyrelsen, som fått till sig remitterat ett flertal vid årets riksdag väckta motioner, berörande främlingslagstiftningen och dess tillämpning, vilka motioner enligt ämbetsverkets mening icke borde eller kunde isoleras från varandra, har över samtliga dessa motioner avgivit ett sammanfattande yttrande. Styrelsen har därvid icke egentligen tagit någon ställning till förevarande motion särskilt utan inskränkt sig till att närmare redogöra för den praxis, som av styrelsen tillämpas beträffande handläggningen av ärenden rörande uppehållstillstånd för utländska medborgare, bland dem således också sådana, som vistas här i riket för studier.

Universitetskanslern framhåller först, att av de inhämtade yttrandena från de skilda akademiska myndigheterna framgår, att antalet utländska studerande vid svenska universitet och högskolor för närvarande är jämförelsevis

obetydligt, varför det i motionen berörda problemet på de flesta håll ej nu har någon större aktualitet. I övrigt redogör kanslern för de principer, som av honom följts vid avgivande av yttranden över utländska studenters ansökningar hos Kungl. Maj:t om rätt att avlägga svenska examina, samt uttalar som sin mening, att övervägande skäl tala för, att denna rätt fortfarande bör vara knuten till ett av Kungl. Maj:t för varje särskilt fall lämnat medgivande samt att man vid prövningen av dispensansökningarna bör i huvudsak tillämpa hittills följda principer.

Styrelsen för Sveriges förenade studentkårer erinrar först om att styrelsen redan tidigare haft sin uppmärksamhet riktad på förevarande spörsmål samt låtit verkställa en undersökning rörande antalet studerande utländska medborgare vid de högre läroanstalterna i Sverige. En av sekretariatet uppgjord tablå över denna undersöknings resultat har bifogats styrelsens yttrande. Tablåen återfinnes såsom bilaga till utskottets föreliggande utlåtande. Styrelsen uttalar, att den med hänsyn till omförmälda utredning är av den uppfattningen, att de i motionen framförda farhågorna för ett alltför stort antal utländska studenter i vårt land för närvarande äro i viss mån överdrivna. Rörande ärendets principiella innebörd framhåller styrelsen, att forskningens frihet och det internationella vetenskapliga arbetet enligt styrelsens mening ej få hindras genom nya restriktiva åtgärder. Att studenter från främmande länder under längre eller kortare tid beredas tillfälle att genom studier göra sig förtrogna med svenska förhållanden innebär ett värde för spridande av kännedom om Sverige. Särskilt framhåller styrelsen vikten av att inga svårigheter beredas de studenter från de nordiska och baltiska länderna, som för framtida verksamhet i sitt eget land önska sådan utbildning, som ej står till buds i hemlandet. Vad styrelsen sålunda uttalat gäller emellertid endast de studenter, vilka efter avlagd examen icke ha för avsikt att söka vinna sin utkomst i Sverige. Annorlunda blir förhållandet, anser styrelsen, i fråga om studenter, vilka oberoende av nationalitet, ras och politisk åskådning med sina studier avse framtida verksamhet i Sverige. De olägenheter, särskilt i konkurrenshänseende, som bliva följden av en tillströmning av utlänningar till de intellektuella yrkena, böra såvitt möjligt undvikas utan att ett önskvärt internationellt studieutbyte hindras. Styrelsen ger därför sin anslutning till den i motionen framförda tanken på en lagändring, som går ut på, att den tid, varunder en utländsk medborgare vistas i Sverige för studier, icke bör tillgodoräknas honom vid en eventuell ansökan om svensk medborgarrätt.

Utskottet. Föreliggande motion innefattar två skilda yrkanden. Dels önska motionärerna strängare restriktioner i fråga om utländska studenters rätt att studera och avlägga examina vid svenska universitet och högskolor, dels yrka de på en åtstramning av möjligheterna för sådana studenter att erhålla svensk medborgarrätt. Ehuru dessa båda yrkanden nära sammanhänga med var-

andra, synes det utskottet riktigast att vid ställningstagandet till motionen i dess helhet hålla dem åtskilda och behandla dem var för sig.

Vad då först angår frågan om strängare restriktioner beträffande utländska studenters rätt att studera och avlägga examina vid svenska universitet och högskolor vill utskottet principiellt ansluta sig till och understryka vad styrelsen för Sveriges förenade studentkårer givit uttryck åt, nämligen att den vetenskapliga forskningens frihet och dess oberoende av nationella skrankor icke bör få beskäras genom restriktioner av något slag. Utskottet ställer sig därför avvisande mot varje åtgärd, som skulle kunna leda till ett äventyrande av de kulturella värden, vilka äro frukten av en fri och obunden forskning.

Såväl av de yttranden, som avgivits av de akademiska myndigheterna, som av den av Sveriges förenade studentkårer verkställda utredningen framgår med all tydlighet, att antalet utländska studerande vid svenska universitet och högskolor för närvarande är jämförelsevis obetydligt. Enligt nämnda utredning uppgick antalet utländska studerande år 1935 till endast 65, därav omkring $\frac{2}{3}$ från våra nordiska grannländer. Även antalet examina, avlagda av utlänningar, är obetydligt och visar knappast någon tendens att ökas. Det i motionen framförda yrkandet på strängare restriktioner i fråga om utlänningars rätt att studera och avlägga examina i Sverige synes således ej nu ha någon större aktualitet.

Beträffande därefter motionens yrkande på strängare praxis vid beviljande av svensk medborgarrätt åt utlänningar, vilka här i landet bedrivit studier och avlagt akademiska examina, vill utskottet erinra om, att motionärerna därvid närmast avse, att den tid, varunder en utlänning vistats här i landet för studier, icke bör få räknas honom till godo vid bedömandet av hans ansökan om medborgarrätt. Styrelsen för Sveriges förenade studentkårer har i sitt yttrande anslutit sig till denna tanke. Utskottet finner önskemålet behjärtansvärt och vill uttala sin anslutning till detsamma. Emellertid anser utskottet, att förevarande problem lämpligast bör diskuteras som ett led i det större sammanhang, som främlingslagstiftningen i sin helhet utgör. Utskottet vill därvid erinra om, att vid årets riksdag ett flertal motioner väckts, berörande olika sidor av denna lagstiftning (I: 32 och II: 114, likalydande, om skärpning av kontrollen över främlingsinvasionen i riket, I: 33 och II: 115, likalydande, om revision av bestämmelserna angående utlänningars rätt att här i riket idka handel och driva näring m. m., I: 284 och II: 604, likalydande, angående revision av lagen om utlännings rätt att här i riket vistas m. m., samt II: 603, om revision av gällande invandringslag). Samtliga dessa motioner hava remitterats till andra lagutskottet. Riksdagen får vid behandlingen av dessa motioner tillfälle att ur olika synpunkter och på bredare front taga ställning till hithörande spörsmål.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa.

att föreliggande motion icke måtte till någon andra kammarens åtgärd föranleda.

Stockholm den 17 april 1936.

På utskottets vägnar:

JOSEF WEIJNE.

Närvarande vid ärendets behandling i utskottet: herr *Weijne*, herr *Sefve*, herr *Erlander*, herr *Niklasson*, herr *Meyerhöffer**, fru *Gustafson*, fru *Eklund*, herr *Norén*, herr *Malmqvist*, herr *Holm*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservation

av herr *Meyerhöffer*.

Bilaga.

SVERIGES FÖRENADE STUDENTKÅRER
Drottninggatan 116, Stockholm.

Förteckning över utländska studerande vid svenska universitet och högskolor, uppgjord av Sveriges Förenade Studentkårers sekretariat.

Läroanstalt	H e m l a n d										Summa	Anm. dag. Ar 1935		
	Amerika	Danmark	England	Estland	Finland	Island	Litauen	Norge	Tyskland	Ungern			Österrike	
Uppsala universitet.....	—	1	1	—	—	1	1	—	6	—	1	11	13/10	
Lunds universitet	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	24/4	
Stockholms Högskola	1	—	1	—	2	3	—	2	9	1	1	20	4/4	
Karolinska Institutet	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15/3	
Tekniska Högskolan	—	1	—	—	—	4	—	—	—	—	—	5	9/3	
Veterinärhögskolan	—	—	—	—	3	—	1	20	—	—	—	24	23/3	
Tandläkarinstitutet	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11/3	
Farmaceutiska Institutet	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13/2	
Skogshögskolan	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15/2	
Handelshögskolan i Sthlm	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	2	14/5	
Göteborgs Högskola	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	25/4	
Chalmers Tekniska Inst.	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	13/3	
Handelshögskolan i Gbg	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	25/4	
Lantbrukshögskolan	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	9/3	
												Summa	65	—

Det bör påpekas, att huvudparten av studerande från de nordiska länderna bedriva studier i Sverige, emedan motsvarande läroanstalt saknas i deras hemland.

Av svaren framgå att fyra av de anmälda tyskarna ej anse sig kunna återvända till sitt hemland.